

רע"פ 7570/21 - זיהאד אבו סוילם נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7570/21

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: זיהאד אבו סוילם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע ב-עפ"ג 62390-06-21 מיום 27.10.2021 שניתן על ידי השופטים י' עדן, ע' כהן ו-י' דנינו

בשם המבקש: עו"ד מוחמד רחאל

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופטים י' עדן, ע' כהן ו-י' דנינו) ב-עפ"ג 62390-06-21 מיום 27.10.2021, בגדרו התקבל באופן חלקי ערעור המבקש על גזר דינו של בית המשפט השלום באילת (השופט ש' ברגר) ב-ת"פ 36130-06-19 מיום 20.5.2021.
2. על פי המתואר בכתב האישום, ביום 10.6.2019, נמצאו סמים מסוכנים מסוג קנבוס וקוקאין ברכב בו נהג המבקש כשלצדו שהה אדם נוסף. סמים אלה חולקו בין מספר שקיות והונחו במקומות שונים ברכב, כשסך משקלם הכולל היה מעל ל-4 ק"ג.

3. על כן, יוחסו למבקש עבירות החזקה של סמים שלא לצריכה עצמית, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, יחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; והסתייעות ברכב לעבור עבירה, לפי סעיף 43 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א-1961.

4. ביום 17.7.2019, בית משפט השלום הרשיע את המבקש במיוחס לו על פי הודאתו בעובדות כתב האישום. בו ביום, הורה על שחרור המבקש למעצר בית לאור האחריות שלקח על מעשיו, המלצת תסקיר המעצר, ההתרשמות החיובית מהערבים, וחרף הכלל הקובע מעצר עד תום הליכים בעניין נאשמים בעבירות סמים. עוד נקבע, שיוגש תסקיר שירות המבחן עד למועד הקבוע לטיעונים לעונש.

נוכח עומס העבודה הרב בו היה נתון שירות המבחן, הוא לא הספיק ליתן המלצתו עד למועד זה. על כן, ומשלא נרשמה לחובת המבקש כל הפרה, בית המשפט הורה על הקלה בתנאי מעצרו כך שישהה במעצר בית לילי בלבד.

5. בעניין המבקש הוגשו שלושה תסקירים.

כעולה מהתסקיר הראשון, שירות המבחן העריך כי המבקש מבטא "מוטיבציה ראשונית" לבחינת מאפייני תפקודו ושינוי התנהלותו, אך לצד זאת ישנו סיכון כי במצבי משבר וקושי, הוא עלול לנהוג באופן פורץ גבול. עוד הוסיף, כי המבקש מהווה מטפל עיקרי בששת ילדיו, נוכח מחלת אשתו, וכי עושה שימוש בסם "קנאביס" כדי להקל על קשייו המשפחתיים והכלכליים. במסגרת התסקיר השני, צוין כי המבקש החל תהליך טיפול חיובי מצדו אשר נקטע מסיבות שאינן תלויות בו, וביניהן מגפת הקורונה.

על כן, הוגש תסקיר משלים, ממנו עלה כי שירות המבחן התרשם שהמבקש משקיע מאמצים ברכישת כלים לצורך שינוי דפוסי, משתף פעולה עם ההליך השיקומי-טיפול בעניינו ובעל רצון ומוטיבציה להמשיך בשיקום חייו. משכך ולאור "ההשלכות הקשות" על מצב משפחתו אם ירצה עונש מאסר בפועל, הומלץ כי יוטל עליו צו של"צ בהיקף נרחב של 250 שעות, לצד הטלת צו מבחן לשנה במסגרתו המבקש ימשיך את התהליך השיקומי-טיפול ביחידה להתמכרויות.

6. בגזר דינו, בית משפט השלום עמד על חומרת העבירות אותן ביצע המבקש ופגיעתן הגבוהה בבריאות הציבור ושלומו. הודגש, כי עבירת החזקת סם שלא לצריכה עצמית הוגדרה כ"אחותה של עבירת הסחר בסם", וכי השימוש והעיסוק בסם מביא לסכנה ממשית למשתמשים, לסובבים אותם, ולחברה כולה.

לזכותו של המבקש, נשקלו לקולא האחריות שנטל על מעשיו; שיתוף הפעולה מצדו עם הגורמים הטיפוליים כמו גם התרשמות שירות המבחן ממאמציו; היותו נעדר הרשעות פליליות; נסיבות חייו המורכבות; וכן הפגיעה הצפויה לו ולמשפחתו אם יושת עליו עונש מאסר בפועל לתקופה ארוכה.

נוכח האמור, ומשההליך הטיפולי בעניינו נמצא "בשלב ראשוני בלבד", בית משפט השלום גזר על המבקש 8 חודשי מאסר בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות סמים מסוג "פשע", למשך 3 שנים; 3 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות סמים מסוג "עוון", למשך 3 שנים; פסילת רישיון נהיגה למשך 12 חודשים החל מיום שחרורו

ממאסר; 12 חודשי פסילה על תנאי מהחזקה או מקבלת רישיון נהיגה, לבל יעבור אחת מן העבירות בהן הורשע או אחת מעבירות המנויות בתוספת הראשונה או האחרונה לפקודת התעבורה, למשך 3 שנים; וכן קנס כספי בסך 10,000 ש"ח, או 50 ימי מאסר תמורתו.

7. ערעור המבקש על חומרת העונש התקבל באופן חלקי.

תחילה, בית המשפט המחוזי דחה את ערעור המבקש לעניין רכיב המאסר בפועל משום חומרת העבירות המיוחסות לו; היותו גורם בשרשרת הפצת סמים מסוכנים; והצורך בענישה מרתיעה במלחמה בנגע הסמים. צוין, כי בגזר הדין של בית משפט השלום ישנה "הקלה מסוימת" בעונשו של המבקש, הבאה לידי ביטוי במאסר בפועל של 8 חודשים בלבד. אשר על כן, קבע בית המשפט כי לא מתקיימות במקרה דנן נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מעונש המאסר הראוי - הוא מאחורי סורג ובריה.

אשר לפסילת רישונו של המבקש למשך 12 חודשים, בית המשפט מצא כי ניתן להפחיתו למשך תקופה של 6 חודשים בלבד "מתוך תקווה" כי יהיה בכך כדי לסייע בשיקומו לאחר ריצוי עונש המאסר.

8. בתום הדיון לעיל, בא-כוח המבקש ביקש לתקן את הפרוטוקול, באופן שיצוין בו כי בית המשפט שאל את המשיבה אם תיתכן הסכמה מצדה לריצוי עונשו ב-9 חודשי עבודות שירות, חלף עונשו הנוכחי של המבקש. בית המשפט דחה את בקשתו, בציינו כי הוא שאל את המשיבה מהי עמדתה בתגובה לדברי בא-כוח המבקש, תוך שהדגיש בפניה כי הדבר אינו מהווה הצעה מטעם בית משפט. עוד צוין, כי בניגוד לטענת המבקש, באת כוח המשיבה לא "הסכימה" לעבודות שירות, אלא רק ציינה כי יש צורך בקבלת חוות דעת ממונה אם תישקל האפשרות לשלוח את המבקש לעבודות שירות.

משבקשתו נדחתה, המבקש הגיש בקשה נוספת לתיקון הפרוטוקול. בקשה זו התקבלה באופן חלקי לעניין תיקונים שלא התבקשו בבקשה הראשונה, אולם לעניין פניית בית המשפט למשיבה על עבודות שירות - דחה בית המשפט את הבקשה, מאותו הטעם לדחייתו בפעם הראשונה.

9. מכאן הבקשה שלפניי, אשר יחד עמה הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שנגזר על המבקש, עד להכרעה בבקשה דנן.

במסגרת בקשתו, המבקש טוען כי נגרם לו עיוות דין "כפול" וכי עניינו מעורר שאלה "אנושית-מצפונית", כאשר בפיו שתי טענות עיקריות.

ראשית, לשיטתו בית המשפט השלום שגה עת גזר עליו מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה, חרף המלצת שירות המבחן לענישה שיקומית שאינה כוללת מאסר בפועל כלל. הודגש, כי גזר הדין ניתן ללא שנומק מדוע עונש המאסר שהוטל עליו לא ירוצה בדרך של עבודות שירות.

שנית, המבקש טוען כי לא זו בלבד שלא יכול היה להשתקם בשל גורמים חיצוניים ובלתי תלויים, ביניהם מגפת הקורונה - אלא שהדבר אף עומד לו ל"רועץ" והוביל למאסרו מאחורי סורג ובריח. כך לטענתו, גזר הדין ניתן ללא שהתאפשר לו להשלים את ההליך הטיפולי בו החל, וכתוצאה מכך לא היה ביכולתו להראות כי השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, דבר המאפשר לבית המשפט לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם.

מטעמים אלו, התבקש בית המשפט לקבל את בקשתו לרשות ערעור, לאמץ את המלצת שירות המבחן, או לכל הפחות להמיר את עונש המאסר בפועל מאחורי סורג ובריח לריצוי בדרך של עבודות שירות.

דין והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

11. הלכה היא כי רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד המעוררים סוגיות עקרוניות רחבות-היקף החורגות מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים שבהם נגרם לו אי צדק קיצוני או עיוות דין מהותי (רע"פ 2533/21 נתיבים אספקת דלקים ושמינים בע"מ נ' מדינת ישראל - רשות המיסים (28.4.2021)).

כמו כן, בקשת רשות ערעור המופנית כלפי גזר הדין, לא תינתן אלא במקרים בהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה הנהוגה בנסיבות דומות (רע"פ 5613/20 אלהוזייל נ' מדינת ישראל (25.8.2020)).

12. הבקשה שלפניי אינה נופלת בגדרם של מקרים חריגים אלו, ודי בכך כדי לדחותה. אף לגופם של דברים, לא מצאתי שיש להתערב בעונשו של המבקש, באופן שעונש המאסר בפועל שהושת עליו ירוצה בדרך של עבודות שירות.

13. על חומרתי הרבה של עבירות הסמים מסוג זה שהורשע בה המבקש, אין לי אלא לשוב ולהפנות אל שפירטתי בהרחבה זה מכבר (ע"פ 8048/19 פיצ'חדזה נ' מדינת ישראל (4.6.2020); ע"פ 667/21 מדינת ישראל נ' בן פורת (10.3.2021)).

בתמצית יודגש, כי עבירות אלה אשר הפכו למכת מדינה משום הרצון להרוויח "כסף קל", הן עבירות חמורות המסכנות את הציבור בכללותו, ולפיכך נדרשת הרתעה הולמת וראויה על מנת למנוע ביצוען (ע"פ 4536/21 פרץ נ' מדינת ישראל (4.11.2021)).

14. אמנם המבקש נטל אחריות על מעשיו והודה במיוחס לו בכתב האישום, אף שלא במסגרת הסדר טיעון. לכך ישנה חשיבות רבה בדרך השיקום בה הוא צועד, ואכן ניתן לה משקל הן במסגרת גזר דינו של בית משפט השלום והן במסגרת קבלת ערעורו באופן חלקי בבית המשפט המחוזי.

אולם כידוע, שיקולי שיקום אינם חזות הכל והיה על הערכאות קמא לשים לבן אל שיקולי ענישה נוספים, ביניהם

הרתעת הרבים, הרתעת היחיד וגמול (רע"פ 2486/19 נאטור נ' מדינת ישראל (11.4.2019)).

15. חרף המלצת שירות המבחן להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל, לא מצאתי כי יש לקבל את טענות המבקש. כפי שקבעתי לא אחת, תסקיר שירות המבחן הוא בגדר המלצה, ועל בית המשפט היושב בדין לבחון לצד שיקולים נוספים ובמכלול נסיבות העניין (רע"פ 2361/20 בן אדרת נ' מדינת ישראל (6.4.2020)).

וידגש - עונשו של המבקש, אשר הורשע בהחזקת סמים מסוכנים שעל פי כמותם נועדו לשמש לתפוצה רחבה, אינו חמור כלל ועיקר, וודאי לא במידה המצדיקה מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי". זאת, אף בשים לב לנסיבותיו האישיות ולהתרשמותו החיובית של שירות המבחן בעניינו.

16. אשר על כן, בקשת רשות הערעור נדחית. ממילא, מתיירת הבקשה לעיכוב ביצוע.

עם זאת, מצאתי להורות, לפני משורת הדין, על דחיית מועד התייצבותו של המבקש למאסר בפועל, על מנת לאפשר לו פרק זמן נאות להתארגנות.

המבקש יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שנגזר עליו ביום 1.12.2021 עד השעה 10:00 בבית הסוהר דקל, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

ניתנה היום, ז' בכסלו התשפ"ב (11.11.2021).

ש ו פ ט